

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління і адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ»

Студента 4 курсу, 11 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Гейваха
Владислава
Вікторовича

Науковий керівник
канд. екон. наук.

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

Київ 2020

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри _____

« 17 » червня 2020р.

**Завдання
на випускню кваліфікаційну роботу (проект)
студентові**

Гейваху Владиславу Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ»**

Затверджена наказом ректора від «27» лютого 2020 р. № 757

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 15.05.2020

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): обґрунтування формування системи управління розвитком в територіальній громаді на прикладі Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Об'єкт дослідження: процес управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи формування системи управління розвитком в територіальній громаді на прикладі Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	6
1.1. Загальна характеристика Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області	6
1.2. Проблеми управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.....	12
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ.....	17
2.1. Напрями підвищення ефективності системи управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.....	17
2.2. Зменшення «тінізації» економіки громади, як чинник поліпшення фінансового стану Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.....	21
2.3. Актуальні шляхи довгострокового розвитку Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.....	26
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	37

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 27.02.2020	27.02.2020

2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 10.03.2020	10.03.2020
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 01.04.2020	01-05.04.2020
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 15.04.2020	20.04.2020
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	До 15.05.2020	15-20.05.2020
6	Підготовка письмового відгуку на випускню кваліфікаційну роботу	До 25.05.2020	25.05.2020
7	Зовнішнє рецензування ВКР	До 01.06.2020	01-05.06.2020
8	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	05-10.06.2020	05-10.06.2020
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 15.06.2020	До 15.06.2020
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання « 02 » березня 2020 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

Ільїна А.О.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Керівник проектної групи

(гарант освітньої програми)

Головня Ю.І.

(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Гейвах В.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. Студентом надано загальну характеристику Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області. У ході дослідження студентом проведено порівняльний аналіз Козелецької ОТГ з іншими громадами області, а також здійснено кількісний аналіз мережі закладів гуманітарно-соціальної сфери та вікової структури населення територіальної громади. Проведений аналіз дозволив студентові сформулювати загальне уявлення про територіальну

громаду в цілому та про те, як демографічні процеси можуть вплинути на рівень розвитку та ефективність діяльності територіальної громади. Дуже позитивним моментом у роботі є те, що студентом проведено власне дослідження стосовно ставлення мешканців до створення Козелецької ОТГ, інформування влади про справи Козелецької ОТГ та доступність робочих місць у територіальній громаді. Це дозволило студентові виділити основні проблеми розвитку територіальної громади і, на основі цього, запропонувати напрями підвищення ефективності системи управління розвитком територіальної громади, сформулювати заходи щодо детінізації економіки громади, а також розробити шляхи її довгострокового розвитку.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Випускна кваліфікаційна робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Проте у випускній кваліфікаційній роботі є окремі недоліки. Зокрема, студентом замало приділено уваги зарубіжному досвіду формування системи управління розвитком в територіальній громаді. Доцільно було б провести аналіз законодавчої та нормативно-правової бази, яка регулює процес розвитку в територіальних громадах, в тому числі й надати пропозиції стосовно внесення змін до окремих Законів України та підзаконних нормативно-правових актів. Крім того, студент замало приділив уваги поглядам науковців, які досліджували управління розвитком в територіальних громадах. Однак в цілому робота відповідає встановленим вимогам, є авторським самостійним дослідженням, повністю розкриває обрану студентом тему та допускається до захисту.

11. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту): Ільїна Анастасія Олександрівна, 25.05.2020

(підпис, дата)

12. Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПІБ, підпис, дата)

13. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента Гейваха Владислава Вікторовича

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

« 17 » червня 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	6
1.1. Загальна характеристика Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області	6
1.2. Проблеми управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області	12
РОЗДІЛ 2.ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	17
2.1. Напрями підвищення ефективності системи управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області	17
2.2. Зменшення «тінізації» економіки громади, як чинник поліпшення фінансового стану Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області	21
2.3. Актуальні шляхи довгострокового розвитку Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області	26
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	37

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах формування інноваційної моделі розвитку країни особливо зростає значення ефективного управління різними видами ресурсів і процесами при зміщенні центру управління соціально-економічними перетвореннями на рівень територій країни: областей, територіальних громад.

Процеси децентралізації влади, що за останні роки набувають все більших обертів у країні, надають широкі повноваження органам місцевого самоврядування новостворених об'єднаних територіальних громад, що за принципом субсидіарності вимагає переходу на якісно новий рівень відповідальності місцевої влади перед територіальними громадами за результати управління й вибір шляхів розвитку [27, с. 45]. Ці фактори зумовлюють застосування нових ефективних інструментів управління в новостворених, укрупнених територіальних громадах, переходу від політики публічного адміністрування до застосування підходів менеджменту, які в публічному управлінні розвинутих країн сьогодні становлять одну з провідних складових його сучасної парадигми.

Метою політики в сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення здатності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація в повній мірі положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

Управління розвитком територій здійснюється за допомогою широкого спектру дій, за допомогою яких місцева адміністрація стимулює розвиток економіки, створює нові робочі місця, розширює можливості для тих видів економічної діяльності, в яких зацікавлене місцеве співтовариство [24, с. 89].

Перспективний розвиток України буде визначатися успішною модернізацією економіки в її територіальних громадах, який передбачає розвиток території країни та формування ефективного управління на місцевому рівні.

Питання розвитку місцевого самоврядування розглянуто у дослідженнях багатьох науковців. Це, зокрема, О. Берданова, М. Зінченко, І. Кресіна, А. Лелеченко, А. Миколаєць, С. Романюк, С. Юшко та інші. Проте аналіз основних досліджень і публікацій з даної проблеми показав, що питання формування системи управління розвитком у територіальній громаді потребує постійного вдосконалення та адаптації відповідно до сучасних економічних вимог.

Мета роботи – обґрунтування формування системи управління розвитком в територіальній громаді на прикладі Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- надати загальну характеристику Козелецькій об'єднаної територіальної громади Чернігівської області;
- з'ясувати проблеми управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області;
- запропонувати напрями підвищення ефективності системи управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області;
- визначити шляхи зменшення «тінізації» економіки громади, як чинник поліпшення фінансового стану Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області;
- запропонувати актуальні шляхи довгострокового розвитку Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Об'єкт дослідження – процес управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Предмет дослідження – теоретико-методичні та прикладні основи формування системи управління розвитком в територіальній громаді на прикладі Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Методи дослідження. У дослідженні використовувались наступні методи: емпіричний, зокрема спостереження, опитування – при зборі статистичного матеріалу; порівняльний метод – при порівнянні розвитку Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області з іншими регіонами; системний метод

– при систематизації та узагальненні зібраної інформації, графічний метод – при наочному відображенні результатів дослідження.

Обсяг і структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та двох додатків. Повний обсяг випускної кваліфікаційної роботи становить 40 сторінок, основний – 32 сторінки. Робота ілюстрована 5 таблицями, 6 рисунками. Список використаних джерел складається із 30 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1.1. Загальна характеристика Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області

Козелецька об'єднана територіальна громада Чернігівської області (Козелецька ОТГ) утворена на початку 2017 року. Перші вибори відбулися 30 квітня 2017 року. З січня наступного року Козелецька ОТГ перейшла на прямі міжбюджетні відносини.

Адміністративний центр Козелецької ОТГ знаходиться в селищі Козелець.

До складу Козелецької ОТГ входить 14 старостинських округів – Берлозівський, Білейківський, Бобруйківський, Бригинцівський, Булахівський, Данівський, Лемешівський, Лихолітський, Озерненський, Омелянівський, Патютинський, Пилятинський, Скрипчинський, Стависький та селище Козелець (додаток А).

Козелецька ОТГ розташована безпосередньо на річці Остер у південно-західній частині Чернігівської області. Поруч (по околиці селища Козелець та через кілька сіл) проходить європейський транспортний маршрут міжнародного значення E95, що забезпечує зручне сполучання як з містом Київ, так і з містом Чернігів (одна година дорозі, 70 та 70 км відповідно). Залізниці немає (найближча станція – Бобровиця, за 40 км).

Територія Козелецької ОТГ згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу Козелецького району Чернігівської області.

Відстань від адміністративного центру Козелецької ОТГ як до обласного центру міста Чернігова, так і до міста Києва становить – 70 км (одна година в дорозі). Специфіка проходження транспортного маршруту міжнародного значення E95, зручність сполучення як з містом Київ, так і з містом Чернігів має позитивний вплив, тоді як негативний вплив полягає в традиційному київському напрямку трудової міграції місцевого працездатного населення [9].

На сході Козелецька ОТГ межує з Остерською ОТГ, на заході – з Носівською та Мринською ОТГ (Носівський район), північний сусід – Кіптівська громада (Козелецький район), на півдні – територія громади межує з Броварським районом Київської області.

Площа Козелецької ОТГ на час створення – 533,80 кв. км. (після доприєднання – 834,5), з них 11,1% – ліси (59,10 кв. км), 425,11 кв. км – сільгоспугіддя (79,6%), у т. ч. 261,99 кв. км орних земель (49,1%). Рельєф – рівнинний. Ґрунти – супіщані, дерново-підзолясті, переважно легкі суглинки, є чорнозем.

Населення – 16971 чоловік, в тому числі адміністративного центру – біля 8 тис. мешканців (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Порівняння громади, району, області [10]

Адміністративно-територіальна одиниця	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі області	Населення, чоловік	Населення у % до загального області
Козелецька ОТГ	533,80	1,67%	16971	1,70%
Козелецький район	2660,17	8,34%	44254	4,43%
Чернігівська область	31900,00	-	1000056	-

Загальна площа природних водотоків (річок та струмків) становить 80,7 га. Серед них найбільша – річка Остер, вона має протяжність 45 км, притока Десни. На теренах Козелецької ОТГ також є озера (49,8 га) та ставки (61 га), штучне водосховище (107,2 га), загальна площа дзеркала води складає 617,9 га.

Станом на початок 2020 року Козелецька ОТГ має основних громади-сусідів (конкурентів), виходячи з табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Порівняння Козелецької ОТГ з іншими громадами області [10]

№	Показники	Козелецька	Деснянська	Кіптівська	Носівська
1	Територія, кв. км.	533,80	654,27	294,8	511,959
2	Населення, чол.	16971	9567	3578	20401
3	Порівняння у % до Козелецької ОТГ		122,6 %	55,2 %	95,9 %

Тобто, за розмірами території Козелецька ОТГ – подібна Носівській та Деснянській громадам, за чисельністю населення показники ближче до Носівської ОТГ. Господарська спеціалізація, умови її ведення, ресурси у двох із трьох зазначених громад співставні з Козелецькою. Водночас, Деснянська відрізняється за рахунок наявності військового містечка та значно більших площ лісів. Найбільш близька в такому разі – Носівська. Разом з тим, беззаперечна перевага Козелецької громади – Київське шосе, що створює ідеальні умови для комунікації зі столицею України, сприяє розвитку логістичних центрів, а також сфери сервісу, зорієнтованої на зовнішнього споживача.

На теренах громади виділено земель природоохоронного призначення – 204,8 га, рекреаційного – 6,95 га та 55,2 га – історико-культурного призначення.

Основні галузі виробництва – сільське господарство, є також підприємства харчової промисловості та виробництва, переробки деревини. Корисні копалини місцевого значення – торф, пісок, глина.

Узальнені дані щодо мережі закладів гуманітарно-соціальної сфери на теренах громади наведені у табл.1.3.

Таблиця 1.3

Мережа закладів гуманітарно–соціальної сфери Козелецької ОТГ [10]

Школи І-ІІІ ступенів	Гімназія	Дитячі садки	Заклади позашкільної освіти	Заклади культури	Заклади фізичної культури	Амбулаторії, ФАПі	Лікарні	Поліклініки	Пункти постійного базування станції
8	1	11	2	23	1	2/18	1	1	-

Козелецькій ОТГ притаманні тривалі негативні демографічні процеси. Смертність перевищує народжуваність у понад півтора рази. Причому, сільське населення зменшується швидше, ніж в селищі. До цього додається трудова міграція мешканців працездатного віку до міст Києва та Чернігова, а також, останнім часом, до Польщі, Чехії та інших країн ЄС.

Також типовою є структура населення: 57,4 % – жінки, 42,6 % – чоловіки. Якщо в молодшому та середньому (18 – 39 років) віці серед населення переважають

чоловіки, то вже у віці 40 – 59 років – жінки. Зрештою у віці 60+ їх стає в півтора рази більше, ніж чоловіків. Це вкрай негативні тенденції для громади, що відображають (в тому числі) й ризикований та нездоровий спосіб життя багатьох чоловіків. В результаті скорочується чисельність мешканців найбільш працездатного віку та зменшуються можливості громади для розвитку.

У віковій структурі переважають люди середнього покоління (36–60 років) – 32,2 %, діти становлять 14,8 %, молодь – 25,3 %, старші за 60 років – 27,7 %. Тобто, чисельність населення у працездатному віці – трохи більше половини (57,5 %) (рис.1.1).

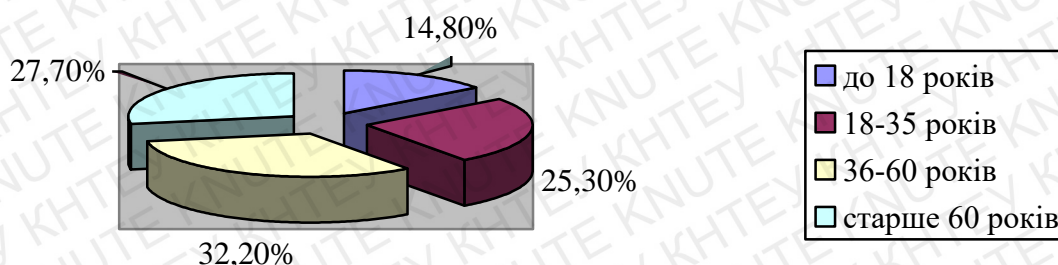

Рис. 1.1. Вікова структура населення Козелецької ОТГ [9]

На ринку праці домінують професії, пов'язані з сільським господарством, переробкою сільськогосподарської продукції, харчовою промисловістю, деревообробкою. Більшість мешканців Козелецької ОТГ опікується виключно власним господарством (самозайнятість).

Станом на 1 січня 2020 року на обліку у центрі зайнятості перебуває 381 безробітних громадян. Кількість зайнятого (працюючого) населення по громаді станом на 01.01.2020 року становить 4582 особи [10].

На території Козелецької селищної ради зареєстровано 218 юридичних осіб та 534 фізичних осіб – підприємців. Основними видами діяльності яких є роздрібна торгівля та надання різних послуг населенню.

Найбільшим промисловим підприємством на території селищної ради ТОВ «Бейкері Фуд Індастрі» (код ЄДРПОУ 32858983) було сплачено 4,9 млн грн, основним видом економічної діяльності якого є виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок

нетривалого зберігання (питома вага податкових надходжень складає 6,5 % від усіх податкових надходжень до селищного бюджету). Обсяг експорту продукції ТОВ «Бейкері Фуд індастрі» складає 1234,0 тис. дол. США, що становить 43,4 % від загальнорайонного обсягу Козелеччини. Лише за 2019 рік від іноземних компаній-інвесторів (компанія «Бейкері Форно» – Британські Вергінські острови та ТОВ «Управління власністю плашти» – Угорщина) до підприємства надійшло прямих іноземних інвестицій 1758,4 тис. дол. США. Свою продукцію воно експортує в країни ЄС, Молдову, широко розвинута мережа реалізації продукції в багатьох великих містах України, в т. ч. столиці – місті Києві. На підприємстві працює 417 чоловік [10].

Успішно працює на теренах громади ТОВ «Веселі Бобри», основним видом діяльності якого є виробництво дерев'яних конструкцій і столярних виробів.

Основними платниками податків до бюджету ОТГ є: ТОВ «Бейкері Фуд індастрі», ТОВ «Агр-Регіон Козелець», ТОВ «Веселі бобри», СТОВ «Полісся», ТОВ «Данівське Агро».

Приватні сільськогосподарські підприємства забезпечують різноманітне сільськогосподарське виробництво. Як зазначає Г.А. Борщ, на території громади вирощуються зернові культури, олійні культури, цукрові буряки, овочі [25, с. 29].

Сільськогосподарські підприємства нарощують площі посіву сільськогосподарських культур. Найбільшим сільськогосподарським підприємством, що здійснює діяльність на території Козелецької ОТГ, яким являється ТОВ «Агро – Регіон Козелець» (код ЄДРПОУ 37750091), що спеціалізується на вирощуванні зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (питома вага податкових надходжень складає 8,7 % від усіх податкових надходжень до селищного бюджету), було сплачено 6,6 млн грн.

Заборгованість із виплати заробітної плати в економічно активних підприємствах станом на 01.01.2020 року відсутня.

Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника за 9 місяців 2019 року складає 7859,00 грн [10].

На теренах громади працюють ПАТ «Укртелеком», а також всі наявні в Україні оператори мобільного зв'язку. «Lifecell», «Київстар», «Vodafone Україна». Розвинута послуга кабельного (дротового) інтернету «Укртелеком» – сел. Козелець, с. Лихолітки, с. Лемеші, «КозелецьNet» та «brd.net.ua» – сел. Козелець, розгалужена мережа бездротового (оптоволоконного) Інтернету «Інтертелеком» 3G в сільській місцевості – сел. Козелець, селах Берлози, Сивухи, Часнівці, Гламазди, Білейки, Новики, Тарасів, Кривицьке, Бобруйки, Бригинці, Булахів, Данівка, Лемеші, Пісоцьке, Шуляки, Лихолітки, Озерне, Омелянів, Привітне, Патюти, Гладке, Ставицьке, Пилятин, Скрипчин.

Поштовий зв'язок «Укрпошти» представлений філією Чернігівського головного офісу. Крім того, поштові послуги здійснюють відділення «Нової пошти», «Делівері», «Mist Express» та інші.

У Козелецькій ОТГ доволі розвинута мережа внутрішньої торгівлі. Працюють мережеві торговельні підприємства «Фора», «АТБ-маркет», готується зайти на споживчий ринок селища Козелець – маркет «Сільпо». Велика кількість підприємців займається роздрібною торівлею.

Селищу Козелець притаманно різноманіття хорошої якості закладів громадського харчування: ресторани «М», «Фенікс», «Козак Вакула», «Бістро пекаря», «Росичі», кафе «Піцерія-Мацарелла», «Вакулич», «LOFT-CAFE», «Едем» та інші.

З урахуванням положень Закону України «Про місцеве самоврядування» [16] територіальна громада має різноманітний вибір закладів побуту – розвинута мережа перукарень, салонів краси, послуг із ремонту побутової техніки, ремонту взуття, пошиву та ремонту одягу, ремонтних СТО, ритуальних послуг, фото послуг та інші.

На теренах Козелецької ОТГ діють філії найбільших в Україні фінансових установ: банку «Райфайзен банк Аваль», «ПриватБанк», «Ощадбанк», відділення страхових компаній «Оранта», «Гарантія», розвинута мережа банкоматів – 7 одиниць. В торговельних закладах та банківських установах розвинута мережа терміналів для безготівкового обслуговування клієнтів. Однак в селах лише подекуди є касові термінали.

Отже, Козелецька ОТГ розташована у Чернігівській області і включає 14 старостинських округів. На території Козелецької селищної ради зареєстровано 218 юридичних осіб та 534 фізичних осіб – підприємців. Основними видами діяльності яких є роздрібна торгівля та надання різних послуг населенню. Працездатне населення громади складає 57,5 %, з них 381 особа перебуває на обліку в центрі зайнятості.

1.2. Проблеми управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області

Протягом грудня-січня 2019-2020 років в Козелецькій ОТГ проходило соціологічне дослідження відношення жителів громади до управління розвитком Козелецької ОТГ шляхом подвірного обходу мешканців громади (додаток Б).

Анкети заповнювалися особисто, але від домогосподарства. При цьому організатори опитування намагалися дотримуватися пропорційності кількості анкет та населення в адміністративному центрі Козелецькій ОТГ і старостинських округах. Таким чином представлена точка зору мешканців як адміністративного центру, так і старостинських округів. Похибка відбору не визначалась. Про проведення опитування було попередньо повідомлено в соціальних мережах.

В результаті були отримані відповіді від 360 респондентів. З них більше половини (48,6 %) мають вищу освіту, 84 % – власники будинку або квартири, майже третина (30,4 %) ділить проживання у громаді з іншими місцями. 60,7 % – наймані працівники (працюють на ставку), ще 10,5 % працює у великому місті, 7,2 % – пенсіонери, 7,1% – приватні підприємці, 6,5 % студенти, 3,4 % – не працює.

Відповідно, тут простежують певні диспропорції. Дослідження не є репрезентативним, тому, як підкреслює у своїй праці О. Батанов [1], отримані дані не можна поширювати на все населення громади, але вони відображають точку зору більш соціально активної частини мешканців громади, тобто тієї, яка формує порядок денний її розвитку.

Задоволених та дуже задоволених своїм проживанням у Козелецькій ОТГ виявилось трохи більше половини, інші ставляться посередньо (третина) або

незадоволені. Дві третини мешканців нікуди не збираються їхати з громади, що свідчить про поміркований соціальний оптимізм. Що це дійсно, так видно із ставлення до створення ОТГ – переважають посередні оцінки (39,1 %), а добрих та дуже добрих трохи більше 30 % (рис. 1.2).

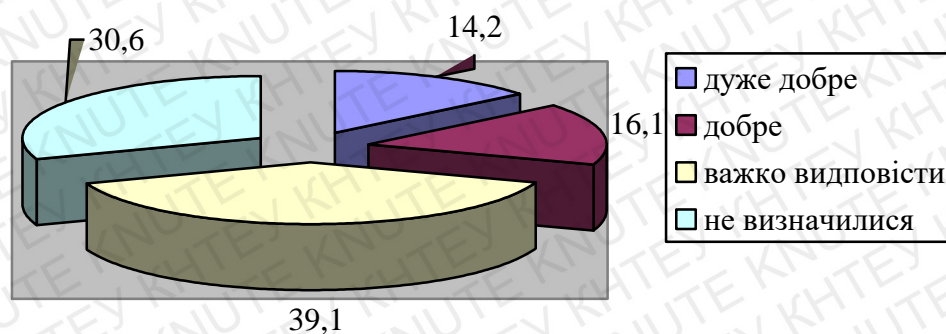

Рис. 1.2. Ставлення мешканців до створення Козелецької ОТГ, %
[авторська розробка]

Майже половина респондентів вважають свою громаду середнячком в Україні, біля 9 % – багатою, при цьому більше третини ухилилися від відповіді. Останній показник – ніщо інше, як прихований скептицизм до Козелецької ОТГ. Наведені відсотки майже збігаються з оцінкою матеріального стану домогосподарств – 65,2 % респондентів вважають її середньою (грошей вистачає «від зарплати до зарплати»). Дуже стриманий оптимізм помітно й в оцінці Козелецької ОТГ як місця проживання – крайніх оцінок немає, 47,8 % – посередніх, але майже поруч показник «скоріше добре» – 43,5 %, «скоріше погано» – 8,7 %.

Серед опитаних у Козелецькій ОТГ не знайшлося тих, кого б зовсім не цікавили її справи, причому дві третини «скоріше цікавляться». При цьому, рівень інформування влади про справи громади оцінений критичніше – тут голоси розділилися навпіл між тими, хто вважає, що влада інформує добре або скоріше інформує (43,5 %), та тими, на чию думку посередньо (39,1 %) або скоріше не інформує (рис.1.3). Такі дані відображають доволі традиційний для України брак зворотного зв'язку між владою та мешканцями громади.

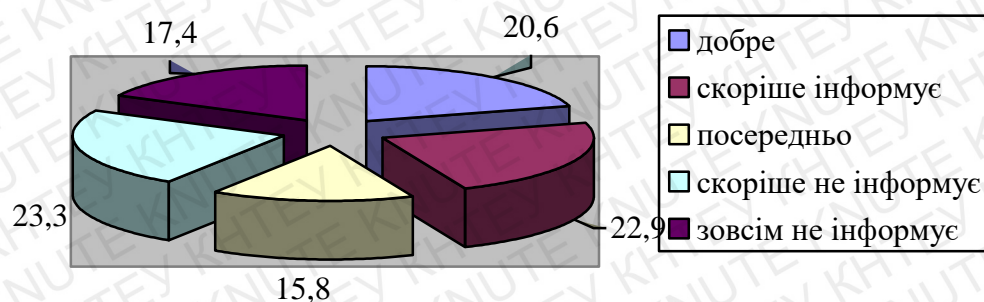

Рис. 1.3. Інформування влади про справи Козелецької ОТГ, % [авторська розробка]

Наслідок такого стану справ добре видно з відповідей на наступне питання: 21,7 % опитаних заявили, що вони взагалі не мають реального впливу на важливі рішення, 39,1 % – скоріше не мають. Серед позитивних позначок 30,4 % належить тим, хто такий вплив оцінив посередньо. Причому, про роль місцевої влади щодо сприяння громадській активності мешканців громади та підтримки їх ініціатив 69,6 % респондентів не знали, що сказати. Вважає, що сприяє, лише чверть.

Майже 61 % не чули про діяльність якоїсь громадської організації на теренах громади. 82,6 % членів домогосподарств не беруть участь у діяльності громадської організації й лише 16 % знають, що якісь громадські організації щось роблять на теренах громади. Ці дані, як підкреслює В. Ф. Роман [26], є показниками реального рівня громадянської активності та результатів зусиль влади щодо їх підтримки водночас. При цьому 69,6 % респондентів переконані, що беруть активну участь у житті громади, адже приходять на публічні заходи, свята, фестивалі.

Ще один тривожний показник – 56,5 % респондентів протягом останнього року не вирішували якихось питань у раді Козелецької ОТГ, а 21,7 % – один раз, що засвідчує доволі слабку комунікацію між владою та мешканцями громади. Звідси інший результат – на думку 39,1 % опитаних адміністративні послуги в громаді надають посередньо, а для 30,4 % було важко відповісти.

Причому, з огляду на величезну кількість тих, хто або взагалі не звертався, або звертався один раз, йдеться не про реальний результат спілкування, а про уявлення мешканців. Безпосередньо до службовців вони виявилися більш поблажливі – лише 8,6 % їхню роботу оцінили низько, натомість 73,9 % – посередньо. Подібне

ставлення – й під час оцінки діяльності Козелецької ОТГ в контексті послуг, що надаються мешканцям структурами місцевого самоврядування – тут 52,2 % посередніх оцінок, а 34,8 % не знали, що сказати.

Посередні оцінки домінують у відповідях на запитання, як оцінюється доступність робочих місць, можливість заснування власного бізнесу, підтримка громадою підприємців – 30 %, 40 % та 42 % відповідно. Причому, найгірше – доступність робочих місць (рис.1.4). Тут в сумі 45 % негативних відповідей. А щодо підтримки підприємництва, то майже третина опитаних про це нічого не чула.

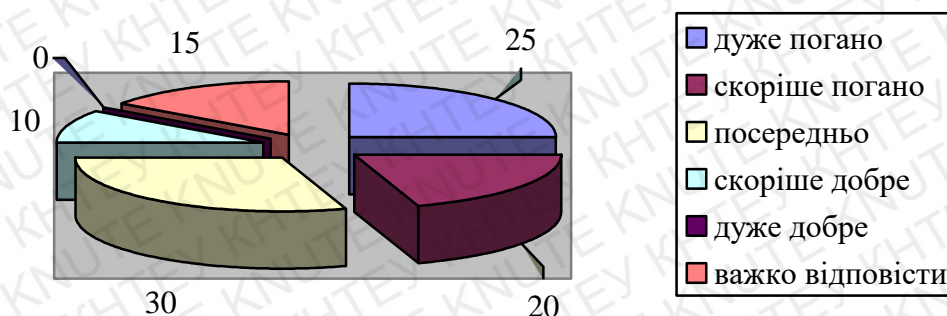

Рис. 1.4. Доступність робочих місць у Козелецькій ОТГ, % [авторська розробка]

Вкрай небезпечним є наступний показник – 52,2 % респондентів вважають, що у відносинах між людьми на теренах громади переважають недовіра, обережність та приватний інтерес, а майже 35 % ухилились від відповіді.

Щодо сфер, які повинні мати пріоритет під час розподілу бюджетних коштів, думки розділилися. Все ж таки перша трійка виглядає так: дорожня інфраструктура, охорона та профілактика здоров'я, громадська безпека. Наступний рівень – освіта та дошкільне виховання, позашкільні заняття, чистота вулиць та громадських місць. Причому, на думку опитаних, найбільшими проблемами громади є: стан доріг, освітлення, автобусне сполучення, робочі місця, тіньова зайнятість [27, с. 14-16].

Отже, в управлінні Козелецькою ОТГ варто звернути увагу на таке:

- попри помітний інтерес мешканців громади до її справ та потяг до громадянської активності свого закріплення у вигляді підтримки селищної ради та її рішень він досі не знайшов;

- більшість мешканців громади переконана, що не впливає на стан її справ, тобто бракує інструментів зворотного зв'язку між місцевою владою та мешканцями громади, їхнього залучення до справ громади, зокрема – через місцеві ініціативи; це сприятиме подоланню існуючого почуття недовіри серед мешканців громади;

- залишає бажати кращим рівень інформаційної комунікації влади та громадськості – значна частина її мешканців не обізнана з новими можливостями, а отже – схильна оцінювати їх негативно, що вимагає застосування нових форм та методів комунікації;

- в громаді бракує інформаційної та організаційної підтримки розвитку бізнесу, що вимагає відповідної реакції.

РОЗДІЛ 2

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

2.1. Напрями підвищення ефективності системи управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області

Козелецька ОТГ – інвестиційно та туристично приваблива з козацькою історико-культурною спадщиною, що розташована на межі Полісся та Лісостепу на півдні Чернігово-Сіверщини; зорієнтована на високотехнологічне сільське господарство та переробку його продукції, безпечна для життя та ведення бізнесу, з розвинутою інфраструктурою; громада, що забезпечує надання якісних освітніх та медичних послуг, з сучасною сферою відпочинку, спорту та дозвілля в українських національних традиціях.; спільнота доброзичливих, толерантних людей, які ведуть здоровий спосіб життя.

Економіка Козелецької ОТГ спирається на сільське господарство. Хоча лише частина земель є високо бальними, але в цілому погодні умови сприятливі для його ведення. Це межа Полісся та Лісостепу з напрочуд вдалим сполученням сонця та дощів. Травневих та літніх дощів тут, як правило, цілком вистачає для того, аби вести господарство без поливу. Це зменшує собівартість продукції. Зміни клімату лише покращують ситуацію – громада тепер знаходиться в зоні можливого вирощування багрових культур, а також перспективного промислового садівництва – яблуневих садів, груш, слив, а навіть персиків, абрикос, черешні. В окремих місцях (ярах) можливо, навіть, виноградарство. Таким чином, на розсуд О. В. Берданової, можна задіяти ділянки, де якість землі не є хорошою, але цілком придатною для садівництва. Поруч із тим, на відміну від півдня області, значна частина території громади зайнята поймами малих річок, лісами. Їх майже неможливо розпахати і це теж добре, як для розвитку господарства, так і проживання людини, є основою привабливості території [2, с. 111-113].

Нині на теренах Козелецької ОТГ успішно розвивається крупно товарне рослинництво. Менш вдало – переробка, ще менш – тваринництво. Між тим, доходи

від двох останніх є більш сталими та вигідними в сенсі перспектив розвитку, але в короткій перспективі вони програють швидкому обігу коштів у рослинництві.

Отже, враховуючи погляди О. В. Берданової [28] та І. Кресіної [12], зазначені галузі потребують стимулювання, вимагають від громади формування привабливих для підприємців пропозицій. Тим більше, що за зазначеними напрямами цілком можливо розвивати дрібне та середнє виробництво, яке нині знаходиться під значним тиском крупних товаровиробників. Це зменшить відсоток надходжень до бюджету від діючих агрохолдингів (отже – їх вплив на економіку громади) та підвищить конкурентоздатність територіальної спільноти.

Для започаткування та ведення бізнесу Козелецькій ОТГ вкрай необхідно розробити нові генеральні плани населених пунктів із зонінгом. Як додаткова, але дуже цікава складова розвитку громади, розглядається туризм. Передбачається низка завдань та проектів із збереження об'єктів історико-культурної спадщини, їхнє залучення до економіки громади. Крім того, йдеться про перетворення Козелецької ОТГ на комфортний, відносно дешевший, привабливий й для мешканців значних міст відпочинковий центр із сучасним рівнем послуг, що надаються. Тобто туризм та відпочинок розвиватимуться відразу за кількома напрямами. Наведені плани можуть бути реалізовані лише за значних зусиль зі сторони громади для їх просування.

Створення та функціонування Козелецької ОТГ надає для цього додаткові можливості – у бізнесу з'явився партнер у вигляді органу місцевого самоврядування, що адмініструє значні ресурси та має великі повноваження. Тепер громада має по-новому подивитися на свої можливості та задіяти їх для власного розвитку.

На рис. 2.1 наведено напрями підвищення ефективності діяльності Козелецької ОТГ.

Так, розвиток виробництва є критично важливим для майбутнього дрібних товаровиробників, що працюють на теренах громади, тому тут необхідно:

- вивчення досвіду роботи успішних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів (СОК) за межами громади;

- проведення навчально-інформаційної кампанії з метою популяризації ідеї створення СОКів та виявлення зацікавлених домогосподарств [20];
- формування та створення в населених пунктах громади ініціативних груп майбутніх кооперативів;
- надання консультативно-дорадчої допомоги засновникам кооперативів;
- сприяння створенню двох кооперативів: зі збору молока та зберігання овочів та їх технічного забезпечення [29].

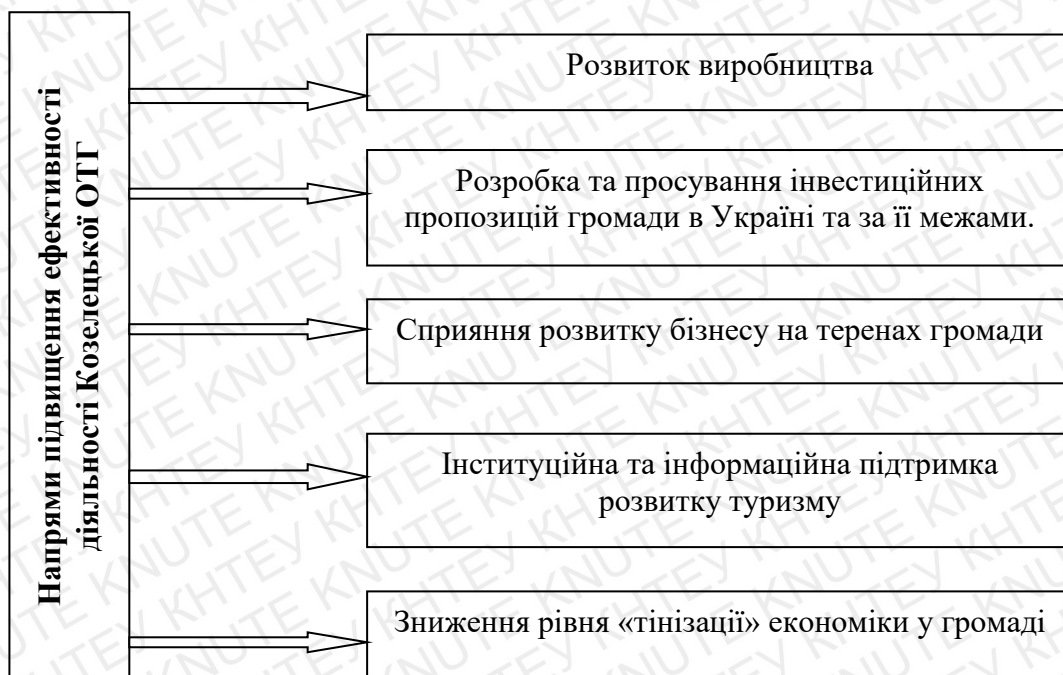

Рис. 2.1. Напрями підвищення ефективності діяльності Козелецької ОТГ
[авторська розробка]

Підтримка розвитку сільськогосподарської переробки, деревообробної промисловості має здійснюватись, насамперед, на засадах державно-приватного партнерства [6, с. 136]. Селищна рада має забезпечувати розвиток інфраструктури (дорожньо-транспортної, комунальної), необхідної для такого роду підприємницької діяльності [15; 19]. В такому разі громада сприятиме просуванню на ринку товарів, виготовлених на її теренах, більш високої якості.

Говорячи про розробку та просування інвестиційних пропозицій громади в Україні та за її межами, Козелецька ОТГ відома своєю географічною близькістю до Києва та старовинними церквами. Фактично, нині світ не обізнаний з інвестиційними її можливостями. Тому необхідно:

- визначитися з пріоритетними напрямками видів економічної діяльності;
- розробити детальну процедуру купівлі/продажу комунального майна чи його оренди;
- визначити та оприлюднити перелік владних послуг і можливих преференцій для інвесторів [8, с. 79];
- визначити території пріоритетного інвестиційного розвитку громади та їхню спеціалізацію;
- розробити кілька інвестиційних пропозицій, розмістити їх на сайті селищної ради (українською та англійською мовами) [4];
- щонайменше раз на рік брати участь в інвестиційній виставці за межами громади.

Для забезпечення сприяння розвитку бізнесу на теренах громади необхідна реалізація проекту з покращення інфраструктури підтримки бізнесу, тобто удосконалення роботи Центру надання адміністративних послуг шляхом його модернізації, проведення поточного ремонту приміщення та технічного оснащення [11, с. 14-16].

Реалізація інституційної та інформаційної підтримки розвитку туризму, зокрема – зеленого, потребує реалізації низки проектів, які передбачають:

- створення туристичного суб-сайту Козелецької ОТГ (з наголосом на відпочинкових можливостях);
- розробку та встановлення туристичних вказівників на теренах громади, оснащених QR-кодами (об'єкти історико-культурної спадщини та рекреаційні);
- розробку та поширення туристичного довідника (туристичні об'єкти та місця відпочинку);
- заснування при публічній бібліотеці туристичного інформаційного центру [7, с. 165];
- розробку та поширення листівок, буклетів, флаєрів (в тому числі – електронних) про туристичні принади Козелецької громади (відомі та не дуже);
- підготовку та поширення інформації про нові туристичні маршрути;
- створення промо-роликів про туристичні та рекреаційні можливості громади;

- організацію та проведення прес-турів.

Крім того, у Козелецькій ОТГ є значна кількість підприємств, але спостерігаються доволі часті випадки нелегального ведення бізнесу (торгівля без оформлення торгових патентів, наприклад, продаж алкоголю та тютюнових виробів), використання праці неоформленого персоналу, заниження доходів підприємств і інші порушення, що мають суттєвий вплив на зменшення фінансових доходів до скарбниці місцевого бюджету, чим спричиняють стримування розвитку громади. Все це потребує зниження рівня «тінізації» економіки у громаді.

Отже, Козелецька ОТГ націлена на створення комфортних умов для проживання, що могли б скласти гідну конкуренцію великим містам з їхніми принадами. Об'єктивні умови для цього існують – мальовниче природне середовище; є річки, озера, невеликі ліси, чисте повітря (але не біля шосе), фактично, органічні продукти харчування. В такому разі близькість великого міста та швидке сполучення з ним може перетворитися на перевагу, а громада стати місцем для життя його мешканців.

2.2. Зменшення «тінізації» економіки громади, як чинник поліпшення фінансового стану Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області

Тінізація економіки України є однією із найгостріших проблем, оскільки цей процес негативно впливає на забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку, підвищення добробуту, рівня і якості життя населення. Тінізація економіки України в умовах фінансово-економічної кризи набула тотального характеру і оцінюється окремими експертами та дослідниками в обсязі до 60% ВВП, в Україні тіньовий сектор економіки складає в межах 40 % [30, с. 74].

Тінізація бізнесу як у Козелецькій ОТГ, так і в цілому по Україні спостерігається у вигляді заниження доходів підприємства, діяльності незареєстрованих підприємств, заниження орендної плати на державних підприємствах, тіньової зайнятості населення тощо. Все це спричиняє зменшення доходів громади [5, с. 132].

Так, за 2019 рік до загального фонду селищного бюджету Козелецької ОТГ надійшло 75830,9 тис. грн власних та закріплених доходів, що складає 95,6 % до уточнених бюджетних призначень та 108,5 % – до бюджетних (без врахування обсягів міжбюджетних трансфертів) [10].

Протягом 2019 року дохідну частину бюджету збільшено на 9456,2 тис. грн. Не забезпечено виконання уточнених річних призначень за податком на доходи фізичних осіб, податком на нерухоме майно, рентною платою за ліс, акцизним податком, єдиним податком, платою за надання адміністративних послуг, орендою майнового комплексу.

Невиконання плану пояснюється збільшенням дохідної частини з метою забезпечення асигнуваннями видатків на заробітну плату, оплату спожитих енергоносіїв та інших видатків (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Характеристика бюджету Козелецької ОТГ у 2019 році [10]

Процес виконання бюджету	Доходи загальний фонд	Видатки загальний фонд
Призначено по бюджету на рік, тис. грн.	110992,9	109392,9
Призначено з урахуванням змін на рік, тис. грн.	130352,0	124379,1
Виконано за 2019 рік, тис. грн.	126769,7	120318,3
Відсоток виконання / до річних призначень, %	114,2	110,0
Відсоток виконання / до уточнених призначень, %	97,3	96,7

Так, надходження податку та збору на доходи фізичних осіб, який складає 55,7 % в загальних надходженнях, склали 42242,6 тис. грн, що становить 99,7 % до уточнених річних призначень. У порівнянні з минулим роком надходження збільшились на 12,7 %, або 4,8 млн грн.

Рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів місцевого значення надійшло 139,1 тис. грн, що становить 90,3 % до уточнених призначень та на 4,7 тис. грн менше надходжень 2018 року.

Акцизного податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів надійшло 4205,0 тис. грн або 75,1 % до уточнених річних призначень та 78,6 % до минулорічних надходжень.

Акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів надійшло 1024,7 тис. грн, що становить 68,3 % до уточнених річних призначень, та 78,9 % до надходжень 2018 року.

Акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів надійшло 2030,0 тис. грн або 75,1 % до уточнених річних призначень та 78,6 % до минулорічних надходжень.

Податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки до селищного бюджету, надійшло 2739,7 тис. грн, що становить 97,6 % до уточнених річних призначень. Зростання до фактичних надходжень 2018 року склало 116,3 %.

Плати за землю надійшло 9226,3 тис. грн, що становить 102,4 до бюджетних призначень та 131,9 % до минулорічних надходжень. 76,3 % в загальних надходженнях плати за землю становлять надходження від оренди земель запасу та резерву, які склали в 2019 році 7037,7 тис. грн (2018 рік – 4853,7 тис. грн).

Надходження туристичного збору склали 3,5 тис. грн.

Транспортного податку надійшло 11,9 тис. грн.

Надходження єдиного податку склали 11910,7 тис. грн, що становить 87,4 % до уточнених річних призначень та 122,0 % до минулорічних надходжень.

Надходження по державному миту склали 38,3 тис. грн при запланованому 40,5 тис. грн, призначення виконані на 113,8 %.

Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що знаходиться в комунальній власності, склали 45,5 тис. грн, недовиконання виникло за рахунок заборгованості платників в сумі 18,0 тис. грн.

Інших надходжень до бюджету району залучено 128,2 тис. грн при запланованих 126,0 тис. грн.

Плати за надання адміністративних послуг мобілізовано 1045,9 тис. грн.

З державного бюджету до селищного бюджету надійшло додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення переданих з державного бюджету видатків на утримання закладів освіти та охорони здоров'я 4158,8 тис. грн, яка використана в повному обсязі на заробітну плату працівникам освіти [10].

Одним з напрямів «тінізації» економіки як Козелецької ОТГ, так і України в цілому є приховування прибутків від оподаткування та зростання кількості нелегальних підприємств.

Причинами розвитку тінізації економіки є наступні: суперечливість чинного законодавства й недосконалість судової та правоохоронної систем. Ці питання визнані одними з кризових в Україні й підтверджують основну першопричину тінізації економіки держави – низький рівень довіри населення та бізнесу до державних структур, що негативно впливає на економічний розвиток країни та не стимулює до сумлінної сплати податків [14, с. 265].

Тому похідними чинниками значного рівня тінізації економіки України можна вважати наступними:

- несприятливі умови ведення бізнесу (наявність надмірного регуляторного та податкового тиску на корпоративний сектор);
- недостатній захист прав на рухому та нерухому власність, включаючи права на фінансові активи;
- нецільове використання бюджетних коштів чиновниками різних рівнів державної та місцевої влади й проблеми держзакупівель, проведення тендерів;
- низька якість державних послуг (медичних, освітніх, комунальних тощо) [27, с. 135].

Сплачуючи значні податки, населення не відчуває зв'язку між платежами та наданими послугами, оскільки за більшість послуг є потреба доплачувати нелегальні платежі. На місцевому рівні ці питання є неможливими для вирішення, проте вони впливають на рівень життя населення і сприяють розвитку тінізації економіки громади й держави, тому повинні стати першочерговими для вирішення тінізації в Україні в цілому [5, с. 178].

Зважаючи на оцінку «тінізації» економіки Козелецької ОТГ, можна визначити наступне:

- враховуючи значну бідність населення, тінізація доходів і нелегальні заробітки дозволяють забезпечити проживання сімей;

- негативним є зниження доходів місцевого бюджету, зокрема, зі сплати податку з доходів фізичних осіб, єдиного податку та сплати зборів за спеціальне використання природних ресурсів. Тому спостерігається скорочення фінансування житлово-комунального господарства, капітальних видатків, позашкільної освіти, пожежної допомоги та інше;
- нелегальне виробництво призводить до розкрадання природних ресурсів громади і держави в цілому;
- обкрадання державних фінансів за рахунок несправедливо нарахованих соціальних трансфертів, за умов роботи в нелегальному бізнесі й отримання коштів від держави у зв'язку з безробіттям;
- корупційні схеми дають можливість існування нелегального бізнесу;
- тінізація заробітних плат знижує можливості державних фондів соціального страхування, проведення пенсійної реформи та підняття пенсій.

Зважаючи на аспекти розвитку тіньової економіки, вважаємо, що необхідними заходами детінізації економіки Козелецької ОТГ є такі (табл. 2.2):

Таблиця 2.2

Заходи детінізації економіки Козелецької громади [авторська розробка]

№ п/п	Напрями	Заходи
1	Стимулювання розвитку бізнесу на легальній основі	Надання консультацій щодо ведення бізнесу, захист інтересів місцевих підприємців
2	Зниження рівня тіньової зайнятості	Звітування за використані кошти місцевих податків і зборів, податку з доходів фізичних осіб як визначення відповідальності за використані кошти громади
3	Посилення контролю за тінізацією економіки	Контроль за регулярністю, повнотою виплат і своєчасною індексацією заробітної плати, соціальних платежів. Стимулювання збільшення кількості робочих місць – зацікавленість влади в розширенні місць праці та розвиток легального бізнесу.

Отже, на рівні територіальної громади основними причинами тінізації економіки є низький рівень доходів населення, тиск на бізнес, недовіра до державних структур. Це впливає на зниження доходів місцевого бюджету і, відповідно, на скорочення видатків, стимулювання нелегального виробництва, знижує можливості державних фондів соціального страхування. Тому заходами

зниження тінізації економіки Козелецької ОТГ є стимулювання розвитку бізнесу на легальній основі, зниження рівня тіньової зайнятості, посилення контролю за тінізацією економіки й адміністративні заходи детінізації. Більшість із цих заходів неможливо вирішити на місцевому рівні й потребує загальнодержавних реформ. Проте місцеві органи влади повинні стимулювати розвиток бізнесу, проводити консультації та захист прав підприємців.

2.3. Актуальні шляхи довгострокового розвитку Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області

Розташування громади на відстані однієї години досяжності міста Києва сприяє постійному відтоку частини працездатних мешканців громади до столиці України. Таким чином вона витрачає значні ресурси на підготовку молоді, але скористатися результатом роботи галузі освіти не може. Крім того, «київські зарплати» суттєво впливають на формування ціни робочої сили на ринку праці в середині самої громади. Особливо це помітно в адміністративному центрі та в селах, що розташовані вздовж автомагістралі. У зв'язку з цим склалася парадоксальна ситуація – на тлі високого відсотку самозайнятості одночасно спостерігається дефіцит на ринку праці найманих працівників, причому, не лише кваліфікованих. Це стримує розвиток бізнесу в громаді.

Відповідний стан справ вимагає змін в організації управління громадою, запровадження нових підходів та напрямів діяльності, в основі яких є людський вимір [15; 19]. Для цього необхідно забезпечити базові умови задля соціальної активності та соціальної інтеграції мешканців громади, їх залучення до прийняття та реалізації рішень місцевого самоврядування, подолання існуючої недовіри; розвиток різноманіття громадських ініціатив, задоволення потреб у сфері культури, освіти, занять спортом, інших можливих форм дозвілля [8, с. 109]. Такий підхід, поруч із інфраструктурними, передбачає реалізацію значного числа «м'яких» проектів та значної «м'якої» складової в «твердих» проектах.

Отже, розглянемо детально кожен з напрямів розвитку Козелецької ОТГ (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Напрями розвитку Козелецької ОТГ [авторська розробка]

Запровадження в громаді електронного врядування. Нині спілкування мешканців громади та її гостей з органом місцевого самоврядування відбувається через створений веб-сайт громади «Козелецька ОТГ». В сільських населених пунктах, де відсутній швидкісний Інтернет, спілкування переважно відбувається у традиційний спосіб – через відповідні особисті звернення, що не завжди зручно.

Сучасні інформаційні технології надають можливості, які здатні значно покращити комунікації як між складовими місцевої влади (рада – старости), так і між громадянами та радою, її виконавчими структурами [14, с. 239]. Для цього необхідно:

- підключити всі старостинські округи до швидкісного Інтернету й забезпечити їх необхідним для зв'язку обладнанням та системою захисту інформації;
- розширити можливості сайту ради громади для надання низки адміністративних послуг дистанційно;
- запровадити систему електронного документообігу в самому виконкомі, включно зі старостами (за допомогою електронного підпису);
- провести навчання майбутніх користувачів. Як окрема складова передбачається оснащення сесійної зали селищної ради стаціонарним обладнанням для прямих трансляцій її засідань через Інтернет.

Тобто, йдеться про реалізацію концепції SMART-громади.

Створення сучасних умов для надання адміністративних послуг, розширення їхнього переліку. Нині в громаді існує два центри надання адміністративних послуг (ЦНАПи) – райдержадміністрації та виконкому ради громади, та ще й розміщені вони в одному приміщенні. З урахуванням погляду О. В. Берданової [23] виконання завдання передбачає створення одного, селищно-районного ЦНАПу, який має забезпечити розширення переліку надання адміністративних послуг, їхню якість, швидкість та максимально можливий перелік.

Таким чином, як передбачено в Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [22], покращуватиметься імідж влади та опосередковано – умови для ведення підприємницької діяльності на теренах громади. Крім того, як зазначає А. П. Лелеченко, потребують впорядкування та оснащення офісні приміщення для управлінських структур селищної ради [13, с. 6-7]. Передбачається їх забезпечення всім необхідним для якісного виконання своїх функцій та обслуговування мешканців громади [3].

Покращення умов надання та збільшення обсягу соціальних послуг. На території Козелецької ОТГ функціонує відділ соціального захисту населення, у підпорядкування якої перебуває комунальна установа «Центр комплексної реабілітації дітей з інвалідністю» (засновник – Козелецька селищна рада). Діюча

система надання соціальних послуг в установі потребує фінансово-організаційної підтримки його роботи, проведення в приміщеннях капітального внутрішнього ремонту, заміни електропроводки, утеплення фасаду енергоощадними матеріалами, ремонту покрівлі, придбання спеціального автотранспорту для перевезення осіб з інвалідністю. Передбачається розширити обсяг соціальних послуг для фізичної реабілітації шляхом придбання тренажерів, шведської стінки, велотренажера, вертикалізатора та надання логопедичних послуг на основі придбання комп'ютера, обладнаного спеціальною програмою із заміщеною логопедією.

Оновлення матеріально-технічного забезпечення закладів освіти. Згідно реформи галузі освіти передбачається, що в недалекому майбутньому середня освіта надаватиметься виключно в опорних школах (попередній перелік визначено). Вже найближчі роки не зможуть функціонувати кілька шкіл, філій – через відсутність достатньої кількості учнів – або ж вони залишаться як школи I ступеня. В такому разі розвиток мережі опорних шкіл – прийнятне для всіх задіяних сторін рішення. Саме вони повинні забезпечити якість освіти та конкурентоздатність випускників. Тому, враховуючи положення Закону України «Про місцеві державні адміністрації» [17], для реалізації завдання Козелецька ОТГ має стимулювати утворення опорних шкіл та реалізацію проектів, спрямованих на розвиток їхньої матеріально-технічної бази (закупівлі шкільних автобусів, термосанатції навчальних приміщень, придбання обладнання) за допомогою власних та залучених зовнішніх ресурсів.

Реконструкція стадіонів та створення нових спортивних майданчиків. З урахуванням нового законопроекту [21] реалізація завдання покликана розширити можливості для здорового способу життя, а разом із цим сприятиме інтеграції громади. Для цього передбачається реконструювати стадіон у Козельці, що є темою окремого проекту. Також тут планується облаштувати футбольне поле зі штучним покриттям. В цілому в сільській місцевості пріоритетна підтримка надаватиметься тим населеним пунктам, де місцеві мешканці проявлятимуть власну ініціативу та готовність особисто долучитися до відповідних робіт й подальшого обслуговування. У цьому разі реалізація завдання супроводжуватиметься інформаційними кампаніями, спрямованими на просування здорового способу життя.

Благоустрій паркових зон відпочинку та біля водойм. В жодному населеному пункті Козелецької ОТГ, включно з адміністративним центром, немає сучасної зони відпочинку – ні паркової, ні біля водоймища. Передбачається проведення реконструкції та впорядкування міського парку в Козельці та, окремо, низки зон відпочинку в найбільших селах громади, особливо – біля водойм (річка Остер та озера), облаштувати доступу до Інтернету через Wi-Fi точки в місцях громадської комунікації – міському парку селища Козелець, збудувати фонтан у межах центральної площі селища Козелець та громадську вбиральню за її межами.

Перепрофілювання будинків культури, клубів, сільських бібліотек на комфортні центри соціальної комунікації, розширення їхніх функцій. Нинішні будинки культури та бібліотеки потребують управлінського втручання громади. Необхідно провести їх інвентаризацію (кадрове та фінансове забезпечення, майно) з точки зору інтенсивності та різноманіття діяльності, запровадження сучасних напрямів, а також наявних умов роботи. Закладам культури надаватиметься підтримка щодо матеріально-технічної бази, але лише з огляду на поставлені ними цілі та оцінку досягнутих результатів. Більша ефективність означатиме більшу підтримку. Водночас здійснюватимуться заходи зі збільшення комфортності перебування, особливо в зимовий період. Також планується підключити заклади культури до швидкісного Інтернету, створити біля них зони вільного Wi-Fi.

Створення нових інформаційних можливостей для комунікації влади та громадськості [18]. Насамперед, очікується, що буде започатковано:

- запровадження системи електронних петицій та сучасних засобів електронної комунікації;
- створення та ведення каналу селищної ради на YouTube;
- створення та ведення сторінки селищної ради у Facebook.

Отже, шляхами довгострокового розвитку Козелецької ОТГ Чернігівської області є, перш за все, активне використання інформаційних технологій, що нині є одним з актуальних питань розвитку країни. Адже електронне урядування значною мірою підвищить прозорість влади, поліпшить інформаційні можливості комунікації системи управління Козелецької ОТГ та жителів громади.

ВИСНОВКИ

Отже, за результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Козелецька ОТГ розташована у Чернігівській області і включає 14 старостинських округів. На території Козелецької селищної ради зареєстровано 218 юридичних осіб та 534 фізичних осіб – підприємців, основними видами діяльності яких є роздрібна торгівля та надання різних послуг населенню. Працевдатне населення громади складає 57,5 %, з них 381 особа перебуває на обліку в центрі зайнятості.

2. В управлінні Козелецькою ОТГ варто звернути увагу на:

- попри помітний інтерес мешканців громади до її справ та потяг до громадянської активності свого закріплення у вигляді підтримки селищної ради та її рішень він досі не знайшов;

- більшість мешканців громади переконана, що не впливає на стан її справ, тобто бракує інструментів зворотного зв'язку між місцевою владою та мешканцями громади, їхнього залучення до справ громади, зокрема – через місцеві ініціативи; це сприятиме подоланню існуючого почуття недовіри серед мешканців громади;

- залишає бажати кращим рівень інформаційної комунікації влади та громадськості – значна частина її мешканців не обізнана з новими можливостями, а отже – схильна оцінювати їх негативно, що вимагає застосування нових форм та методів комунікації;

- в громаді бракує інформаційної та організаційної підтримки розвитку бізнесу, що вимагає відповідної реакції.

3. Козелецька громада націлена на створення комфортних умов для проживання, що могли б скласти гідну конкуренцію великим містам з їхніми принадами. Об'єктивні умови для цього існують – мальовниче природне середовище; є річки, озера, невеликі ліси, чисте повітря (але не біля шосе), фактично, органічні продукти харчування. В такому разі близькість великого міста

та швидке сполучення з ним може перетворитися на перевагу, а громада стати місцем для життя для його мешканців.

4. На рівні територіальної громади основними причинами тінізації економіки є низький рівень доходів населення, тиск на бізнес, недовіра до державних структур. Це впливає на зниження доходів місцевого бюджету і, відповідно, на скорочення видатків, стимулювання нелегального виробництва, знижує можливості державних фондів соціального страхування. Тому заходами зниження тінізації економіки Козелецької ОТГ є стимулювання розвитку бізнесу на легальній основі, зниження рівня тіньової зайнятості, посилення контролю за тінізацією економіки й адміністративні заходи детінізації. Більшість із цих заходів неможливо вирішити на місцевому рівні й потребує загальнодержавних реформ. Проте місцеві органи влади повинні стимулювати розвиток бізнесу, проводити консультації та захист прав підприємців.

5. Шляхами довгострокового розвитку Козелецької ОТГ Чернігівської області є перш за все активне використання інформаційних технологій, що нині є одним з актуальних питань розвитку країни, організації управління громадою, запровадження нових підходів та напрямів діяльності, в основі яких – людський вимір. Для цього необхідно забезпечити базові умови для соціальної активності та соціальної інтеграції мешканців громади, їх залучення до прийняття та реалізації рішень місцевого самоврядування, подолання існуючої недовіри, розвиток різноманіття громадських ініціатив, задоволення потреб у сфері культури, освіти, занять спортом, інших можливих форм дозвілля. Впровадження запропонованих заходів, зокрема електронного урядування, значно підвищить прозорість влади, поліпшить інформаційні можливості комунікації системи управління громади та жителів ОТГ.

Таким чином, мета випускної кваліфікаційної роботи досягнута, поставленні завдання виконані в повному обсязі, проте з врахуванням сучасного стану реформування місцевого самоврядування напрями управління розвитком територіальних громад потребують постійних досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Батанов О. Розвиток конституційного законодавства про статус територіальних громад в Україні: доктринальні та прикладні аспекти. *Віче*. 2015. № 12. С. 18-22.
2. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Колтун В. С., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. *Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі*: навч. посіб. К., 2017. 129 с.
3. Добровільне об'єднання територіальних громад. URL : http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2050:dobrovilne-ob-ednannya-teritorialnikh-gromad2&catid=71&Itemid=382 (дата звернення: 04.05.2020).
4. Європейська хартія місцевого самоврядування (укр/рос), Страсбург, 15 жовтня 1985 року (Хартію ратифіковано Законом №452/97-ВР від 15.07.97), Дата підписання: 6 листопада 1996 р. (стаття 10) URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036 (дата звернення: 23.05.2020).
5. Зінченко М. А. *Фінансові потоки місцевих бюджетів України: теорія та практика управління*: монографія. Одеса: Кримполіграфпапір, 2016. 258 с.
6. Ільченко Н. В. Комплексний підхід до забезпечення сталого розвитку територіальної громади. *Сталий розвиток 140 територій : проблеми та шляхи вирішення*. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2010. С. 135–137.
7. *Інформаційно-комунікативна діяльність органів публічної влади*: монографія / В. С. Куйбіда, О. Карпенко, А. Дуда, О. Твердохліб, П. Шпиґа. Київ: ЦП «Компринт». 2018. 364 с.
8. Кальниш Ю. Г., Лозинська Т. М., Тимцуник В. І. *Публічне управління та адміністрування*: навч. посіб. Полтава : РВВ ПДАА, 2015. 279 с.
9. Козелецька громада. URL: <https://gromada.info/gromada/kozelecka/> (дата звернення 17.03.2020 р).
10. Козелецька селищна рада. URL: <https://kozsr.gov.ua/hromada-istorychna/pasport-hromady> (дата звернення 18.03.2020 р).

11. Котенко Я. В., Ткачук А. Ф. *Локальна ідентичність і об'єднані територіальні громади* (видання друге, виправлене та доповнене). Київ: ТОВ «Видавництво «ЮСТОН», 2018. 56 с.
12. Кресіна І., Стойко О. Перспективи децентралізації влади у контексті регіональної політики України. Чи йдемо в Європу? *Публічне право*. 2015. № 2. С. 12-17.
13. Лелеченко А. П., Васильєва О. І., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. *Місьцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень* : навч. посіб. Київ, 2017. 110 с.
14. Миколаєць А. П. *Механізми взамовідносин і взаємодії з громадськістю в системі державного управління: теоретичні засади, методологія, напрями вдосконалення: монографія*. Київ : Освіта України, 2019. 388 с.
15. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19> (дата звернення 12.05.2020).
16. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 13.05.2020).
17. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV (із змінами і доповненнями). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14> (дата звернення 12.05.2020).
18. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні: Закон України № 539/97-ВР// База даних «Законодавство України» ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/539/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 15.03.2020 р.)
19. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 № 2493-III (із змінами і доповненнями). URL :

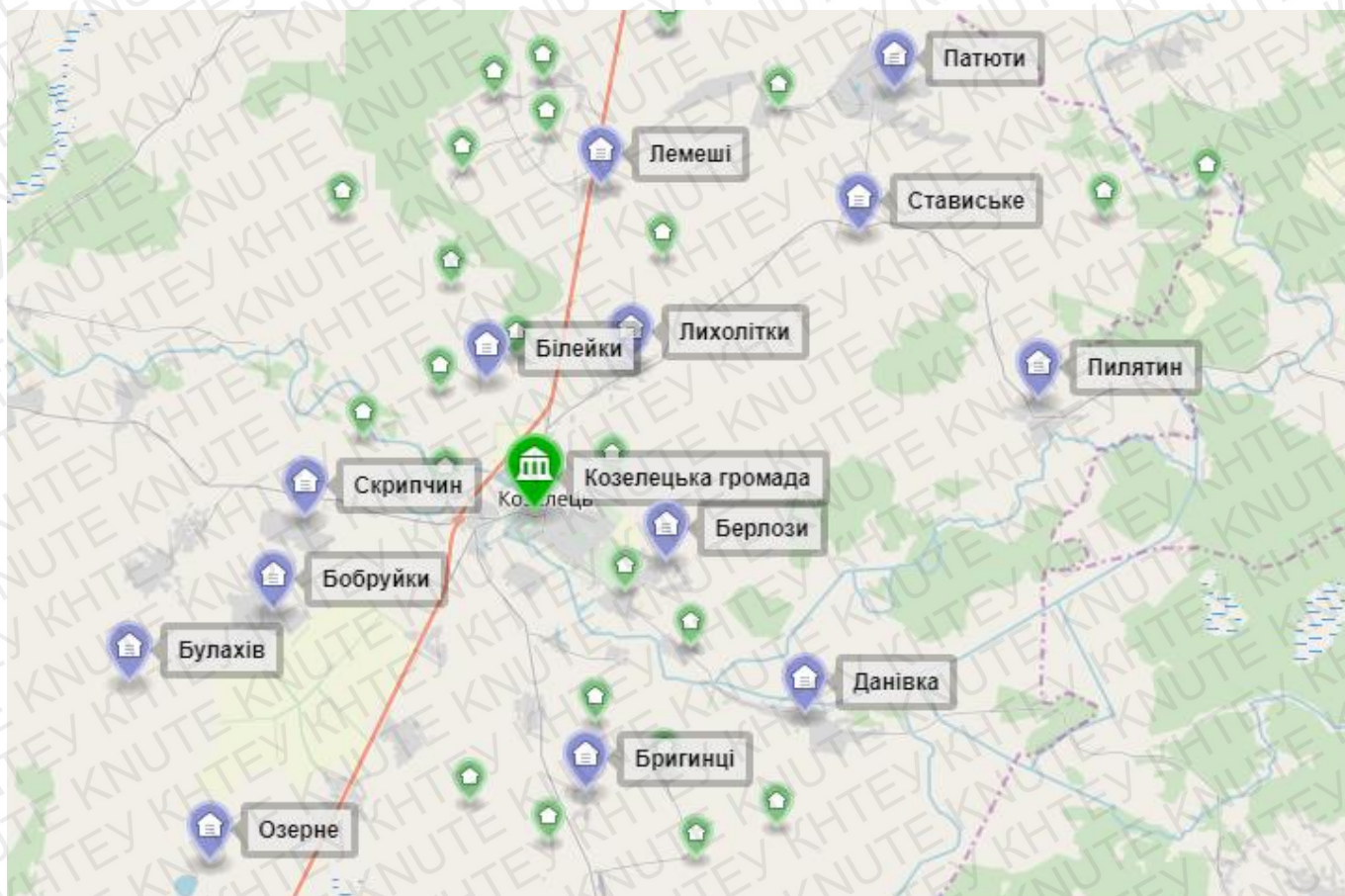
- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14> (дата звернення 09.09.2019). (дата звернення 15.03.2020 р.).
20. Про співробітництво територіальних громад»: Закон України від 17.06.2014 № 1508-VII // База даних «Законодавство України» ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1508-18> (дата звернення 18.03.2020 р).
21. Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року: Проект Закону України від 07.08.2018 № 9015. URL : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH6YF00A.html (дата звернення 23.05.2020).
22. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 № 333-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80> (дата звернення 20.05.2020).
23. *Проблеми реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні*: монографія. авт. кол. : Т. Е. Василевська, І. Г. Сурай, О. І. Васильєва та ін.; за заг. ред. Т. Е. Василевської. Київ : НАДУ, 2018. 256 с.
24. *Публічне управління розвитком регіонів у процесі побудови сервісно-орієнтованої держави: теорія, методологія та практика*: колект. монографія / О. В. Берданова та ін. за заг. ред. Н. В. Васильєвої, О. І. Васильєвої. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ: НАДУ, 2018. 303 с.
25. *Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг*: навч. посіб. [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович]. Київ, 2017. 107 с.
26. Роман В. Ф. Моделі децентралізації влади країн Європейського Союзу. *Теорія та практика державного управління*. 2016. 2(53). URL : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-2/doc/5/502.pdf> (дата звернення 07.09.2019).

27. Романюк С.А. *Децентралізація: теорія та практика застосування*: монографія. Київ : 2018. 216 с.
28. *Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб.* [О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, І. В. Валентюк, А. Ф. Ткачук]. Київ, 2017. 121 с.
29. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 21.03.2014 № 984_011 (набрання чинності: 01.09.2017; Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення 14.05.2020).
30. Юшко С. В. Роль місцевих податків і зборів у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування. *Фінанси України*. 2018. № 1. С. 72-87.

ДОДАТКИ

Додаток А

Населені пункти Козелецької ОТГ [4]

Додаток Б

Анкета

опитування мешканців Козелецької ОТГ до управління розвитком громади

[авторська розробка]

Добрий день!

Просимо Вас відповісти на декілька питань для оцінки діяльності Козелецької ОТГ. Ваша відповідь дуже важлива для нас.

Ваша освіта:

- середня
- середньо спеціальна
- вища

Ви проживаєте

- власному житлі(будинку/квартирі)
- наймане житло

Ваш вид діяльності

- працюю у громаді
- працюю у іншому місці
- у приватному бізнесі
- на пенсії
- навчаюсь
- не працюю

Ви задоволені своїм проживанням у громаді?

- дуже задоволені
- задоволені
- посередньо
- не задоволені

Ви збираєтесь виїздити з громади?

- так
- ні
- ще не вирішили

Ваше ставлення до створення ОТГ

- дуже добре
- добре
- важко відповісти
- не визначилися

Ваша оцінка матеріального стану Козелецької ОТГ

- високий рівень
- середній рівень
- не можу відповісти

Ваша думка щодо інформування влади про справи громади

- добре
- скоріше інформує
- посередньо
- скоріше не інформує
- зовсім не інформує

Ви можете вплинути на стан справ у громаді?

- так
- частково
- не маю

Як Ви оцінюєте роль місцевої влади щодо сприяння громадській активності мешканців громади та підтримки їх ініціатив?

- так
- ні
- не знаю що відповісти

Як Ви оцінюєте діяльність громадських об'єднань громади?

- не знаю що такі у нас є
- знаю що є але участь не приймаю
- добре
- важко відповісти

Ви приймаєте участь у розвитку громади?

- так
- частково
- ні
- інше

Протягом року из вертались до ради ОТГ щодо вирішення будь –яких питань?

- так
- ні
- Ваша відповідь:

Як Ви оцінюєте якість адміністративних послуг громади?

- добре
- посередньо
- важко відповісти

Як Ви оцінюєте діяльність службовців?

- добре
- посередньо
- важко відповісти

Як Ви оцінюєте діяльність органів місцевого самоврядування?

- добре
- посередньо
- важко відповісти

Як Ви оцінюєте доступність робочих місць у громаді?

- дуже погано
- скоріше погано

- посередньо
- скоріше добре
- дуже добре
- важко відповісти

На Вашу думку, у громаді існує можливість створення власного бізнесу?

- так
- ні
- важко відповісти

Як Ви вважаєте рада громади підтримує підприємців?

- дуже погано
- скоріше погано
- посередньо
- скоріше добре
- дуже добре
- важко відповісти

- не чули такого

Як Ви вважаєте, що переважає у відносинах між мешканцями громади?

- довіра
- недовіра
- чуйність
- обережність
- приватній інтерес

На Вашу думку в які сфери в першу чергу необхідно направити кошти?

- дорожня інфраструктура
- охорона та профілактика здоров'я
- громадська безпека
- освіта та дошкільне виховання
- позашкільні заняття
- чистота вулиць та громадських місць

Які, на Вашу думку, існують проблеми в Козелецькій громаді?

- стан доріг
- освітлення
- автобусне сполучення
- робочі місця
- тіньова зайнятість
- важко відповісти

Дякуємо

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління і адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

**«ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ В
ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ»**

Студента 4 курсу, 11 групи,
спеціальності 074 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Гейваха
Владислава
Вікторовича

Науковий керівник
канд. екон. наук.

Ільїна
Анастасія
Олександрівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Головня
Юлія
Ігорівна

Київ 2020

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та двох додатків. Повний обсяг випускної кваліфікаційної роботи становить 40 сторінок, основний – 32 сторінки. Робота ілюстрована 5 таблицями, 6 рисунками. Список використаних джерел складається із 30 найменувань.

Постановка проблеми. У сучасних умовах формування інноваційної моделі розвитку країни особливо зростає значення ефективного управління різними видами ресурсів і процесами при зміщенні центру управління соціально-економічними перетвореннями на рівень територій країни: областей, територіальних громад.

Процеси децентралізації влади, що за останні роки набувають все більших обертів у країні, надають широкі повноваження органам місцевого самоврядування новостворених об'єднаних територіальних громад, що за принципом субсидіарності вимагає переходу на якісно новий рівень відповідальності місцевої влади перед територіальними громадами за результати управління й вибір шляхів розвитку. Ці фактори зумовлюють застосування нових ефективних інструментів управління в новостворених, укрупнених територіальних громадах, переходу від політики публічного адміністрування до застосування підходів менеджменту, які в публічному управлінні розвинутих країн сьогодні становлять одну з провідних складових його сучасної парадигми.

Метою політики в сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення здатності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація в повній мірі положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування.

З огляду на вищезазначене, дослідження питання формування системи управління розвитком у територіальній громаді потребує постійного вдосконалення та адаптації відповідно до сучасних економічних вимог.

Метою роботи є обґрунтування формування системи управління розвитком в територіальній громаді на прикладі Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- надати загальну характеристику Козелецькій об'єднаної територіальної громади Чернігівської області;
- з'ясувати проблеми управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області;
- запропонувати напрями підвищення ефективності системи управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області;
- визначити шляхи зменшення «тінізації» економіки громади, як чинник поліпшення фінансового стану Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області;
- запропонувати актуальні шляхи довгострокового розвитку Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Об'єктом дослідження виступає процес управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи формування системи управління розвитком в територіальній громаді на прикладі Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Методологія дослідження. У дослідженні використовувались наступні методи: емпіричний, зокрема спостереження, опитування – при зборі статистичного матеріалу; порівняльний метод – при порівнянні розвитку Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області з іншими регіонами; системний метод – при систематизації та узагальненні зібраної інформації, графічний метод – при наочному відображенні результатів дослідження.

У першому розділі досліджено ефективність роботи територіальної громади (Козелецької ОТГ Чернігівської області).

У другому розділі розроблено шляхи підвищення ефективності системи управління розвитком територіальної громади. Запропоновано напрями підвищення ефективності системи управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області. Визначено шляхи зменшення «тінізації» економіки громади, як чинник поліпшення фінансового стану Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області. Обґрунтовано та розроблено актуальні шляхи довгострокового розвитку Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

У висновках наведено узагальнення матеріалів дослідження, визначено основні проблеми системи управління територіальною громадою та обґрунтовано шляхи поліпшення ефективності управління ОТГ.

Як результат проведеної роботи, слід зазначити, що формування системи управління територіальними громадами в умовах децентралізації є ефективним, проте потребує більшої відкритості та прозорості системи управління.

Одержані результати можуть бути використані при удосконаленні системи управління територіальною громадою.

Анотація

У ході проведеного дослідження було розглянуто ефективність системи управління територіальною громадою та визначено проблеми управління розвитком територіальної громади.

Запропоновано напрями підвищення ефективності системи управління розвитком територіальної громади. Визначено шляхи зменшення «тінізації» економіки громади, як чинник поліпшення фінансового стану громади. Обґрунтовано та розроблено актуальні шляхи довгострокового розвитку територіальної громади.

Ключові слова: територіальна громада, система управління, управління розвитком громади, ефективність управління.

Abstract

In the course of the research, the effectiveness of the territorial community management system was considered and problems of territorial community development management were identified.

The directions of increasing the efficiency of the territorial community development management system are proposed. The ways of reducing the “shadowing” of the community economy as a factor in improving the financial condition of the community are identified. The actual ways of long-term development of territorial community are substantiated and developed.

Key words: territorial community, management system, community development management, management effectiveness.

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
Гейваха Владислава Вікторовича
студента 4 курсу 11 групи денної форми навчання
Київського національного торговельно-економічного університету
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» на тему
«Формування системи управління розвитком в територіальній громаді»
(на прикладі Козелецької об'єднаної територіальної громади
Чернігівської області)

Випускна кваліфікаційна робота виконана на тему, яка є актуальною для сфери публічного управління в сучасних умовах розвитку економіки і відносин держави з громадянами та передбачає дослідження широкого спектра проблем, пов'язаних із формуванням системи управління розвитком в територіальній громаді. Виконана робота за змістом відповідає завданню в повному обсязі. Студент продемонстрував достатній рівень володіння теоретичним матеріалом щодо обґрунтування проблем системи управління ОТГ та вміння застосовувати цей матеріал для визначення шляхів довгострокового розвитку.

Робота розкриває сучасний стан системи управління розвитком в ОТГ на прикладі Козелецької громади. В роботі проаналізовано проблеми управління розвитком в Козелецькій ОТГ, охарактеризовано її особливості, а також визначено напрями підвищення ефективності системи управління розвитком Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області.

Якість оформлення випускної кваліфікаційної роботи можна вважати задовільною. Основні вимоги щодо оформлення матеріалу враховані. Слід відзначити деякі несуттєві порушення стилю викладення матеріалу, який в окремих місцях роботи є ненауковим. В цілому матеріал роботи викладено послідовно і логічно.

Випускна кваліфікаційна робота рекомендується до захисту.

**Начальник відділу аналітичного
забезпечення головного організаційно-
аналітичного управління Директорату
стратегічного планування та
європейської інтеграції МВС України**

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Гейвах Владислав Вікторович, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Формування системи управління розвитком в територіальній громаді» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

«25» травня 2020 року

_____ (підпис)

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах формування інноваційної моделі розвитку країни особливо зростає значення ефективного управління різними видами ресурсів і процесами при зміщенні центру управління соціально-економічними перетвореннями на рівень територій країни: областей, територіальних громад. Процеси децентралізації влади, що за останні роки набувають все більших обертів у країні, надають широкі повноваження органам місцевого самоврядування новостворених **об'єднаних територіальних громад, що** за принципом субсидіарності вимагає переходу на якісно новий рівень відповідальності місцевої влади перед територіальними громадами за результати управління й вибір шляхів розвитку [27, с. 45]. Ці фактори зумовлюють застосування нових ефективних інструментів управління в новостворених, укрупнених територіальних громадах, переходу від політики публічного адміністрування до застосування підходів менеджменту, які в публічній сучасній парадигмі.

Метою політики в сфері децентралізації є відхід від централізованої моделі побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні за **принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності** місцевого самоврядування. Управління розвитком територій здійснюється за допомогою широкої мережі територіальних громад, що створює нові робочі місця, розширює можливості для тих видів економічної діяльності, які перспективні для території. Перспективний розвиток України буде визначатися успішною модернізацією економіки країни та формування ефективного управління на місцевому рівні. Питання розвитку місцевого самоврядування розглянуто у дослідженні Лелеченко, А. Миколаєць, С. Романюк, С. Юшко та інші. Проте аналіз показує, що системи управління розвитком у територіальній громаді потребує подальшого вдосконалення та адаптації до сучасних економічних вимог. Мета роботи – обґрунтування формування системи управління розвитком в територіальній громаді на прикладі Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області. **Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:**

Проверка документа

Информация:

Уникальность текста 97%

Очень высокая уникальность текста

OK Отмена Блокировки

[19:56:10] Найдено: 3934 страниц. Проверено без ошибок: 3053

[19:56:10] **Найдено 3% совпадений** всего

[19:56:10] **Уникальность текста 97%**

Очень высокая уникальность текста

Информация

ADVEGO Биржа контента №1

Регистрация Вход

Новости Адвего

2 тур голосования открыт! ТОП-50 работ конкурса "Письмо потомкам"

[Сертификация Адвего для исполнителей / Возможность получить статус Гуру](#)

[PRO-аккаунт - привилегии для заказчиков и исполнителей](#)

еще

Контент на заказ

Бесплатная проверка уникальности

● ○ ○ ○ ○

● **Контент-проектам**

Активация аккаунта
Ваш электронный адрес не подтвержден. Для подтверждения перейдите по ссылке в письме, отправленном вам при регистрации, либо получите [новый ключ активации](#)

глава Технический регламент комплексной безопасности
Срок: **800,00 руб.**

56 sharapov56
Олигарх

Задание для новичков (отзыв+рейтинг) на тему "рыба"
Срок: **600,00 руб.**

Заказать копирайтинг

Заказать рерайтинг

+ Новый текст

Проверка уникальности
Уникальность: **86.56%**
[myrgorod.pl.ua/page/miskyj-bjudzhet/bjudzh...](#) 2%
[chemrda.gov.ua/p7199.htm](#) 2%
[Подробнее](#)

Проверка орфографии
В тексте найдено **289** ошибок:
• i
• *повтор пробела*
• *Гейваха*
[Подробнее](#)

SEO-анализ текста
Время проверки уникальности: 03.06.2020 18:42 (UTC +02:00)
Всего символов: **57959** Заспамленность: **67%**
Без пробелов: **49930** Вода: **4%**
Количество слов: **7472** Замена символов: **2730**
[Подробнее](#)

Вы можете повысить уникальность текста на нашей Бирже рерайтинга.
[Повысить уникальность](#)

Подсвечено: Неуникальные фрагменты

РОЗДІЛ 1
ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

1.1. Загальна характеристика Козелецької об'єднаної територіальної громади Чернігівської області

Козелецька об'єднана територіальна громада Чернігівської області (Козелецька ОТГ) утворена на початку 2017 року. Перші вибори відбулися 30 квітня 2017 року. З січня наступного року Козелецька ОТГ перейшла на прямі міжбюджетні відносини. Адміністративний центр Козелецької ОТГ знаходиться в селищі Козелець.

До складу Козелецької ОТГ входить 14 старостинських округів – Берлозівський, Білейківський, Бобруйківський, Бригинцівський, Булахівський, Данівський, Лемешівський, Лихолітський, Озерненський, Омелянівський, Патютинський, Пилятинський, Скрипчинський, Стависький та селище Козелець (додаток А).

Козелецька ОТГ розташована безпосередньо на річці Остер у південно-західній частині Чернігівської області. Поруч (по околиці селища Козелець та через кілька сіл) проходить європейський транспортний маршрут міжнародного значення E95, що забезпечує зручне сполучання як з Києвом, так і з Черніговом (одна година дорозі, 70 та 70 км відповідно). Залізнич немає (найближча станція – Бобровиця, за 40 км). Територія Козелецької ОТГ згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу Козелецького району Чернігівської області.

Відстань від адміністративного центру Козелецької ОТГ як до обласного центру міста Чернігів, так і до Києва становить – 70 км (одна година в дорозі). Специфіка проходження транспортного маршруту міжнародного значення E95, зручність сполучення як з Києвом, так і з Черніговом, має позитивний вплив, негатив полягає в традиційному київському напрямку трудової міграції місцевого працездатного населення [4].

На сході Козелецька ОТГ межує з Остерською ОТГ, на заході – з Носівською та Мринською ОТГ (Носівський район), північний сусід – Кіптівська громада (Козелецький район), на півдні – територія громади межує з Броварським районом Київської області.

Площа Козелецької ОТГ на час створення – 533,80 кв. км. (після доприєднання – 834,5), з них 11,1% – ліси (59,10 кв. км), 425,11 кв. км – сільгоспугіддя (79,6%), у т. ч. 261,99 кв. км орних земель (49,1%). Рельєф – рівнинний. Ґрунти – супіщані, дерново-підзолясті, переважно легкі суглинки, є чорнозем.

Населення – 16971 чоловік, в тому числі адміністративного центру – біля 8 тис. мешканців (табл. 1.1).

Таблиця 1.1
Порівняння громади, району, області [5]

Адміністративно-територіальна

Версии текста:

🔒 32 минуты назад (UTC +02:00)

Уникальность	86%	Орфография	289
Всего символов	57959	Заспамленность	67%
Без пробелов	49930	Вода	4%
Количество слов	7472	Замена символов	2730

 Доступность проверки
Результат проверки текста доступен только вам.
[Открыть доступ для всех](#)

Текст сохранен

[Проверить уникальность](#)

[Личные сообщения](#)